

МОНИТОРИНГ НА ДЕМОКРАТИЈАТА ВО МАКЕДОНИЈА

Заклучоци од петтиот извештај за следењето на медиумските содржини

(16 април - 7 мај 2016)

Најрелевантната тема во медиумското известување во втората половина на април и почетокот на мај беа протестите на граѓанското движење „Протестирам“. Начинот на кој провладините телевизии известуваа за протестите го потврдува феноменот „протестна парадигма“, односно известувањето на медиумите за различни социјални протести е често насочено кон дискредитирање и маргинализирање на протестните дејствија или, пак, кон промовирање и фаворизирање на едната страна односно демонизирање и деградирање на другата страна во социјалниот конфликт. Колку повеќе социјалните протести се насочени кон промена на општествените услови, норми и политики толку понегативно тие ќе бидат претставени од медиумите. Ова е особено засилено во системи во кои медиумите се под силна политичко-идеолошка контрола.

Главната комуникациска стратегија на владејачката партија има за цел да ги замолкне, делегитимира и демонизира сите критички гласови, почнувајќи од најсилните кои доаѓаа од секојдневните собирања на граѓаните мобилизирани во Шарената револуција, до оние на претставниците на меѓународната заедница.

И во овој период се чини дека „стравот“ на структурите на моќ од дејствијата преземени од Специјалното јавно обвинителство предизвика оваа институција да е предмет на најсилни напади и дискредитации.

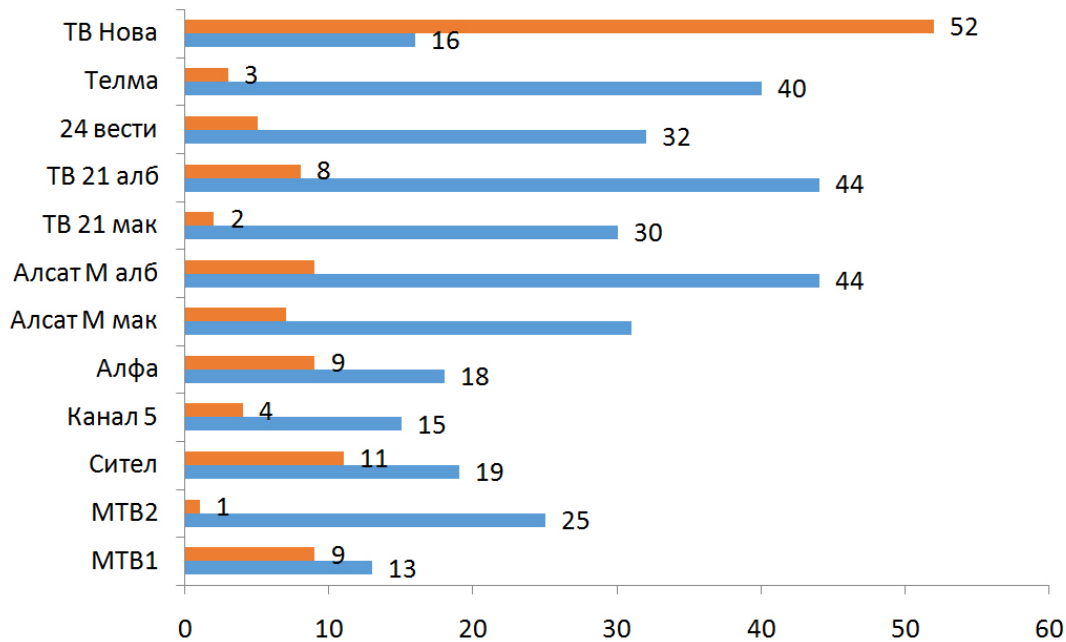
ПРОЧИТАЈ ГО ЦЕЛИОТ ИЗВЕШТАЈ

Проектот Мониторинг на демократијата во Македонија - МОДЕМ се фокусира на набљудување на медиумските содржини и изработка на анализи кои треба да докажат дали постои корозирано медиумско известување кое го загрозува политичкиот плурализам во предизборниот и изборниот процес.

Петтиот месечен извештај опфаќа четири седмици и се однесува на периодот од 16 април до 7 мај 2016 година. Анализирани се 11 програми на вести и 38 изданија на 11 различни актуелно-информативни емисии на јавниот сервис (МТВ1 и МТВ2) и на 7 приватни телевизии (Сител, Канал 5, Алфа, Телма, Алсат М, 24 вести и ТВ21).

Заклучоците и согледувањата изнесени во овој извештај се добиени врз основа на квалитативна анализа на различни аспекти на информирањето во вестите и во информативните програми.

Ако е црошив власца, не е нишу граѓанско, нишу народно

 Број на прилози за **протестите (Протестирам)**
и за **контрапротестите (ГДОМ)**

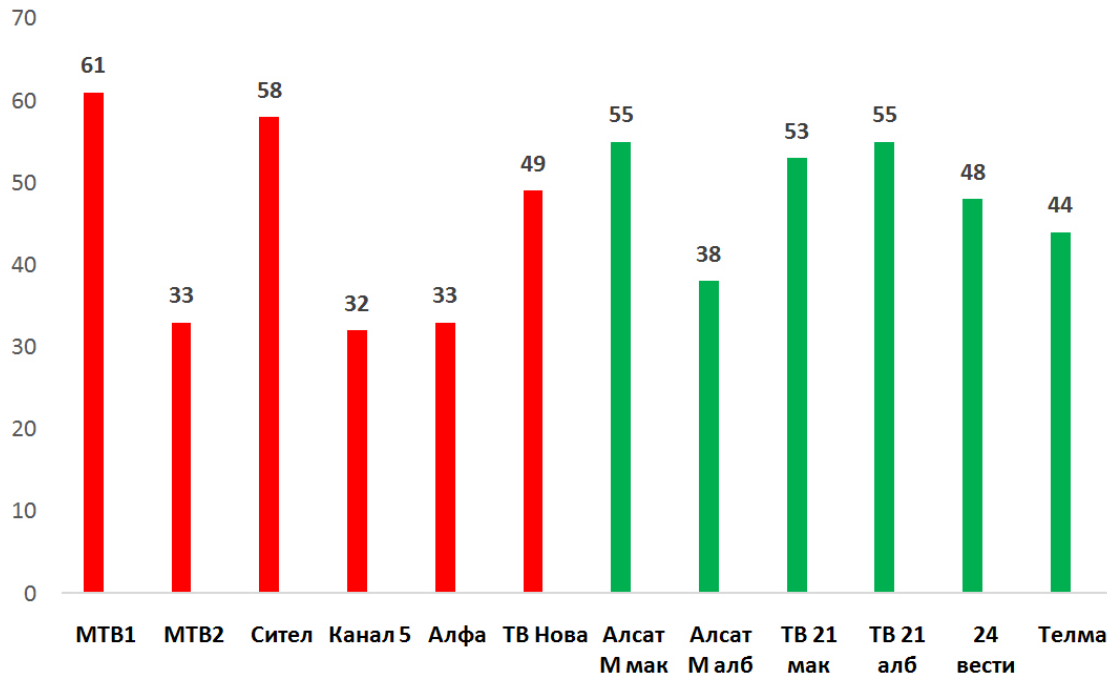
Известувањето за протестите од платформата „Протестирам“ и за контрапротестите што како реакција на тоа почна да ги организира здружението ГДОМ, како главна тема во мониторирааниот период, најдобро ја илустрираше блоковската поделеност на медиумите. Од една страна беа телевизиите со провадина ориентација (Сител, Алфа, Канал 5 и ТВ Нова), кои во врска со движењето „Протестирам“ и протестите од шарената револуција, упорно и синхронизирано ја повторуваа фразата „хулиганите на СДСМ и на Сорос“. Иако во реалноста ова движење има само декларативна поддршка од опозицијата и нема никаква формална соработка со неа, тоа не ги спречува овие телевизији да тврдат дека зад протестите против аболицијата од претседателот Ѓорге Иванов (кои подоцна се проширија на протести против едностраните избори, и за општа демократизација на државата) всушност стои СДСМ. За разлика од тоа, контрапротестите на движењето ГДОМ беа

нарекувани „граѓански“ и собири на „народот“, игнорирајќи го тоа што во овие собири имаше многу помалку спонтаност, со оглед на организираниот превоз од различни градови. Ова врамување беше проследено и со идентична аудиовизуелна манипулација, во која секогаш кога се зборуваше за движењето „Протестирам“ се прикажуваа насилни сцени од туркање со полицијата или гаѓање објекти од проектот „Скопје 2014“, додека споменувањето на ГДОМ се покриваше со сцени што илустрираа масовност.

Од друга страна, неутрално-критичките телевизији многу поретко известуваа за собири на ГДОМ и почесто за протестите од Шарената револуција. Во дел прилози го покажуваа организираниот превоз или делењето сендвичи кај настаните организирани од ГДОМ.

МРТ на своите два сервиси известуваше информативно и балансирано за двете движења.

Релативизирање на појавите на меѓународната заедница по нишовање на аболуцијата и за решавање на кризата

Број на прилози за политичката криза на **НЕУТРАЛНИТЕ** и на **ПРОВЛАДИНИТЕ** медиуми

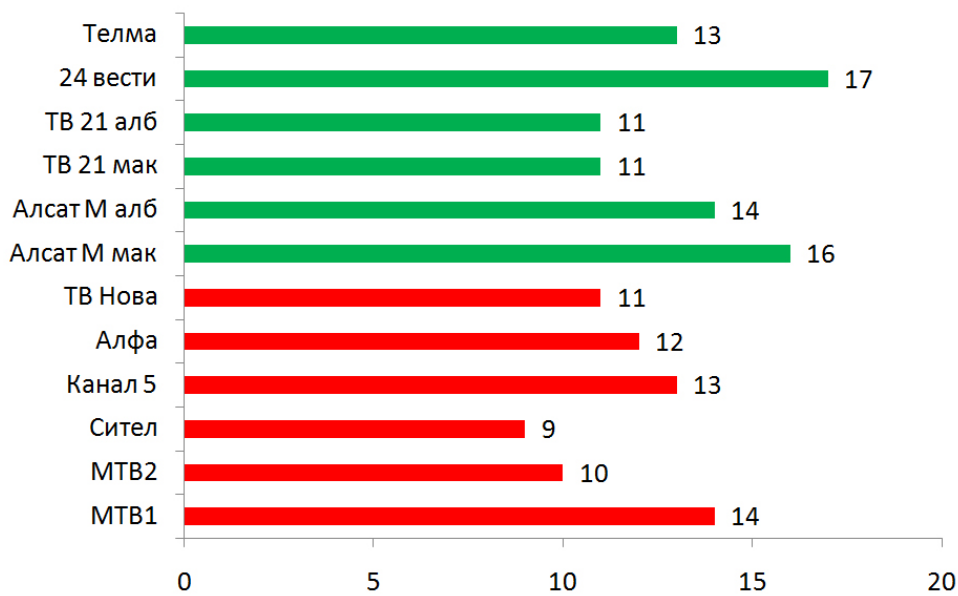
Известувањето за политичката криза беше интензивно и вклучуваше прилози што се однесуваа на подготовките за избори, аболуцијата, економските последици од политичката состојба, како и за ставовите и за активностите на меѓународната заедница (сфатена во смисла на ЕУ, САД и на членки на ЕУ) како обиди да најдат решение за внатрешните политички проблеми. Сите медиуми редовно ги пренесуваа сите ставови од релевантни извори од меѓународната заедница, вклучувајќи ги Европската комисија, претставниците на ЕУ, САД и на европските земји во Македонија итн. Тие беа едногласни во своите пораки да се поништи аболуцијата и да се постигне заеднички договор меѓу сите партии за да се оди на избори.

Но провладините телевизии, наспроти овие ставови, интензивно пренесуваа и мислења на поединци-европарламентарци, актуелни или поранешни политичари, или претставници на неформални политички организации, кои изразуваа целосна поддршка на позициите на владејачката партија ВМРО-ДПМНЕ во однос на сите прашања поврзани со политичката криза. Ова вклучуваше мислења од познати и од релативно непознати политичари како Маријана Петир, Лука Волонте, Жозеф Дол и Карл фон Хабсбург, со цел да се создаде слика дека нема единствен став на меѓународната заедница во врска со случувањата во Македонија.

Нема граници во демонизирањето на СЈО

Уште од почетокот на мониторирањето, а особено откако Специјалното јавно обвинителство почна да ги отвора случаите во кои како осомничени за злоупотреби на своите функции се најдоа високи претставници на власта и на партијата ВМРО-ДПМНЕ, провладините телевизии не бираат средства како да ја нападат оваа институција што произлезе од Договорот од Пржино. Во минатите месеци тоа се вршеше преку креирање разни

афери поврзани со киријата која обвинителката Катица Јанева ја плакала од буџетот на обвинителството за да живее и да работи во Скопје, преку документи според кои Јанева барала земјоделско земјиште од државата (притоа се бараа одговори само од неа, а не и од државата), и на други начини, кои не беа секогаш поврзани со нејзината актуелна работа како специјална обвинителка.

Број на прилози за активностите на СЈО кај неутрално-критичките и кај провладините медиуми

Но, тие напади беа бенигни во споредба со тоа што се случуваше во овој мониториран период, особено во неговата последна недела, каде што Специјалното јавно обвинителство од оваа група медиуми беше обвинувано за смртта на Коста Крпач, кој беше пронајден мртов во својот стан во Скопје на 27 април. Крпач беше академски сликар, поранешен сопственик на интернет-портал, и споменат во опозициските „бомби“ поврзани со набавката на израелската опрема за УБК. Беше на

листата на аболицирани, иако од СЈО тврдеа дека им бил сведок, а не осомничен. Без аргументи, со користење мислења од некредитбилни експерти за оваа тема, како и со неофицијални информации кои произлегуваа од пријавите за наводно малтретирање сведоци што беа поднесувани против СЈО, тие извлекоа заклучок дека Крпач се самоубил бидејќи не можел да ги издржи притисоците што му ги правело СЈО за лажно да сведочи.

Прекршувања на законот и на етичките стандарди

- Кај МТВ 1 има подобрување на известувањето, во смисла дека во покривањето на релевантните политички настани (протестите, аболицијата, предвремените избори и сл.) телевизијата се воздржуваше од заземање страна и нагласено фаворизирање на ставовите на партијата на власт, што беше пракса во изминатиот период. Меѓутоа, МТВ1 и во овој набљудуван месец ги прекршуваше **стандардите и начелата на програмите утврдени во член 111, а посебно обврската од член 110 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги**, за тоа да „не застапува и да не заштитува ставови или интереси на одредена политичка партија, ... а програмите кои ги создава и емитува да бидат заштитени од влијание на власта, политички организации или други центри на економска и политичка моќ.“ Ова прекршување се правеше со емитуваните прилози во кои некритички се промовираат владини проекти и инвестиции, како и во прилозите во кои се известуваше за активности на Груевски како лидер на ВМРО-ДПМНЕ, кој притоа промовира владини проекти.
- Трите приватни телевизии Сител, Канал 5 и Алфа и натаму сериозно и во голем обем **ги прекршуваат основните начела на програмите, утврдени во членот 61 на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги**, за: (1) „објективно и непристрасно прикажување на настаните со еднаков третман на различните гледишта и мислења и овозможување на слободно оформување на мислењето на публиката за одделни настани и прашања“ (член 61 став 1 алинеја 9), и за (2) „самостојност, независност и одговорност на уредниците, новинарите и другите автори при создавањето на програмите и креирањето на уредувачката политика“ (член 61 став 1 алинеја 13).
- МТВ1 и трите приватни телевизии Сител, Канал 5 и Алфа, и натаму сериозно **ги прекршуваат основните начела утврдени во Кодексот на новинарите на Македонија** и особено членот 14 во кој се вели дека „известувањето од политичките процеси... треба да биде непристрасно и избалансирано.“

Секоја од овие телевизии, постојано **зазема страна и пристрасно ги фаворизира ставовите на владејачката партија** односно ги дерогира и демонизира сите критички гледишта, прогласувајќи ги за непријателски, предавнички, платенички и сл.

Настани за кои се известуваше во вестите

(1) Протести

Сите телевизии редовно известуваа за протестните собири на улиците што беа реакција на аболицијата од претседателот Иванов и на други случувања од политичката криза (вкупно 535 прилози). Активностите на неформалната платформа Протестирам беа позастапени, но со различни, дури и спротивставени пристапи во информирањето, меѓу различните телевизии. Фразата „хулиганите на Сорос и на СДСМ“ доминираше кај телевизиите Алфа, Канал 5, Сител и ТВ Нова, кои само на ГДОМ му припишуваа граѓански карактер. МТВ на двата свои програмски сервиси известуваше неутрално и информативно за протестите, без квалификации. Сличен пристап имаа уште неколку неутрално-критички телевизии како 24 Вести, ТВ 21, и Телма, кои што сепак отстапуваа повеќе простор на „Протестирам“. Кај Алсат М беа забележани случаи на фаворизирачки тонови кон движењето „Протестирам“ и кон Шарената револуција. Карактеристичен беше случајот на ТВ Нова, која, во стилот на официјален известувач на ГДОМ, емитуваше јавувања во живо од речиси сите нивни собири.

(2) Развојот на политичката криза

Втора најзастапена тема беше развојот на политичката криза (521 прилог). Станува

збор за компилација од повеќе теми што се меѓу себе директно поврзани, како јавните и тајните обиди на меѓународната заедница да ги реактивира преговорите, потоа прашањето за одржување на изборите, како аболицијата влијае врз тие процеси итн. И самите прилози на овие теми беа комбинирани и ретко се однесуваа на само една од нив. И во покривањето на овие теми е забележана истата поларизација во медиумите. Во врска со изборите, телевизиите Канал 5, Алфа, Сител и ТВ Нова известуваа како да нема никаков проблем со нив и се` да си тече нормално, додека Алсат М, 24 Вести, Телма, ТВ 21 и МТВ пренесуваа различни ставови во врска со ова прашање. Главно неутрално се информираше за позициите на меѓународната заедница во врска со кризата, но четирите телевизии со провадина ориентација интензивно пренесуваа и ставови од помалку познати европски политичари кои ја поддржуваа владејачката партија (истите политичари беа пренесени на сите четири телевизии).

(3) Аболицијата од претседателот Иванов

Во извесен број случаи (214 прилози), аболицијата на 56 лица од претседателот Ѓорге Иванов се издвојуваше како посебна тема, иако целосно поврзана со другите аспекти на политичката криза. Главно стануваше збор за прилози што се

однесуваа на повици до претседателот целосно да ја повлече одлуката, барања од помилувани лица да го стори тоа посебно за нив, анализи како може правно да се реши проблемот, како и преку пренесувањето на барањата од осудениците, истиот принцип што важел за политичарите, да се примени и за нив.

(4) Специјално јавно обвинителство

Се задржа фокусот на медиумите врз истрагите што ги води Специјалното јавно обвинителство (164 прилози). Се известуваше за случаите што ги отвори ова обвинителство (Транспортер, за незаконитости во превозот на ученици во Битола, и ТНТ, за политички притисоци при уривањето на објектот „Космос“ на Фијат Цаноски). Веќе стандардно, известувањето за СЈО е еклатантен пример за поларизацијата на медиумите, во која двете групи, оние со провладина и тие со неутрално-критичка ориентација, пренесуваат сосема спротивставени информации. Ова најмногу се однесуваше на прилозите во врска со смртта на аблицираниот сведок Коста Крпач.

(5) Проекти и остварувања на партијата на власт и активности на Груевски

Интензивирањето на политичката криза, како и намалениот број теренски активности на претставниците на Владата и на ли-

дерот на владејачката партија Никола Груевски, беа главните причини поради кои во овој период се емитуваа многу помал број прилози за проектите и остварувањата на институциите раководени од кадри на ВМРО-ДПМНЕ (135 прилози) и за работата на претседателот на партијата Груевски (57 прилози). Речиси сите прилози беа објавени на телевизиите МТВ1, ТВ Нова, Сител, Алфа и Канал 5. Иако обемот е помал, сепак остана праксата да се користи секој повод за пофални прилози за владејачката партија, а тоа се правеше дури и кога немаше директен повод, со пренесување стари изјави од Груевски.

(6) Економски последици од политичката криза

Уште една тема што беше директно поврзана со политичката криза, но се однесуваше на еден нејзин специфичен аспект, беа економските последици од политичката криза, и тоа можните санкции против државата ако не се најде решение, како и зголемените каматни стапки од Народната банка.

Актуелно-информативни емисии

„Јаги бурек“ - ТВ Сиџел 3

Во периодот од 15 април до 6 мај 2016 анализирани се 11 изданија на емисијата Јаги Бурек со водителот Јанко Илковски. Во поголем дел од изданијата се застапени политички теми најчесто преку преглед на печатот и јавувања на гледачи и поради содржината на дискусијата и односот на водителот може да се сметаат за индикативни. Водителот во овој период го менува форматот на емисијата со тоа што сега наместо да ги вика во студио, во 5 изданија од емисијата дел од учесниците ги вклучува телефонски. Така телефонски јавувања околу протестите на протестирам и на ГДОМ има во две емисии од кои во првата се јавуваат Миленко Неделковски, Мирка Велиновска, Бобан Нонковиќ, Владимир Пандов, во втората пратеникот и координатор на пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ Илија Димовски и актерот Тони Михајловски кој е дел од ГДОМ. Во две емисии во кои се дискутира околу аболицијата и уставноста на Специјалното јавно обвинителство телефонски се вклучуваат професорите од Правен факултет, Тања Каракамишева и Александар Климовски. Сите овие телефонски коментари во емисијата се блиски до или се дел од владеачката партија ВМРО-ДПМНЕ. Во овој период во две од емисиите во студиото гостуваат уметникот Ацо Станковски и заменик министерот за земјоделство од ВМРО-ДПМНЕ, Ванчо Костадиновски.

Впечатливо во овој период е што во емисиите водителот, гостите, а често и гледачите најчесто се осврнуваат кон анти-владините протести на движењето „Протестирам“ и собирите на ГДОМ. Притоа, кон акциите на „Протестирам“ односот е отворено и доминантно негативен, напаѓачки и демонизирачки и се асоцира со државен удар, обид за насилно преземање на власт, вандализам, радикализам, хулиганство и анархија предводена од странски подбучнувачи и се поврзува со опозицијата. Односот кон собирите на ГДОМ е отворено поддржувачки позитивен и фаво-

ризирачки и се асоцира со одбрана на државата, уставниот поредок, наводно „културно наследство“ и цивилизирани мирни собири. Водителот, гостите и гледачите поретко се осврнуваат кон политичките субјекти од власта и опозицијата споредено со претходните набљудувани периоди.

„Во иџокој иребаше да се случи иреземање на институциите, влегување во парламентарно, е не било вчера, не било денес не било завчера, ќе било во четврток. А во четврток иреба да се ирключат и командантите од УЧК, БЕСА радикалните албански елементи. Од друга страна веќе од Србија доаѓаат и Канвас, што е онаа организација која ги учи како се демонстрира, како да се иџа со полиција, како да ироштираш, како да се заштитиш од солзавец, како да ировоцираш, како да влезеш во службен објект, како се иали како се ирави молиш кокиш и слично. Секако најинтересно и засега ова е без иреседан е доаѓање на Грци и Грција кои ироштираат заедно со СДСМ за наводна ирава“. **Јанко Илковски**, емисија од 20 април 2016.

Во однос на аболицијата на Иванов, водителот Илковски во повеќе случаи потенцира дека Груевски побарал да се повлече додека за Заев потсетува дека сегашниот лидер на СДСМ не побарал повлекување кога бил аболициран од Бранко Црвенковски.

„СЈО колку извади 5-6, значи може да извади уште 10 снимки и да иочне судски ироцес ирош ирој ирош ирој. Можеби ако не е Груевски за ова има за ишо друго, за да си ја докаже вина иа или невино иа. За иа и он иобара да му биде иовлечена. А и Зоран Заев сега иобара, зо ишо не иобара кога Бранко Црвенковски му даде аболиција? Зо ишо знаеше дека е крив, а сега знае дека има чадор. И сега јас имам ираво да иикулирам, иа иикулирам бе луѓе. За иа ишо сие се со еген Канвас и со Сорос, на кој ја не му верувам. Не можам, дека иие се борат за ирава и сѐ. Овие дека се сјајни, далеку од иа, ама ова е дамбешер. Ова дури не е да бираш меѓу змија да ие иине или маѓаре. Туку, ова е меѓу ири змии и дваесе и маѓариња, со змии на ирбо и. Ишо ии е. Така ишо убаво ироштира ие“ **Јанко Илковски**, од емисија емитувана на 25 април.

Професорката од правниот факултет Тања Каракамишева во телефонското јавување во емисијата на ја брани одлуката за аболиција на претседателот Иванов како уставна и законска и го обвинува СДСМ дека преку протестите се обидува насилно да го урне уставниот поредок. Притоа бара укинување на партијата и забрана за нејзино учество на изборите.

„И тие не треба да се појават во изборен процес, затоа што сировично на Уставот делуваат. Тие го руршат уставниот поредок, тие не прават добро за уставниот поредок и како такави не треба да постојат, прво треба да се забранат да постојат на политичката сцена, а второ ако веќе не можеме да ги забраниме тогаш нема да им дадеме право да учествуваат во изборен процес затоа што политичка партија која е легитимна и легална никогаш нема да си дозволи да го брани насилство, нередот кој се создава, хаосот кој се создава, психозата која се создава меѓу граѓаните. Никој жив не може да го брани ваквото деструктивно однесување и ваквото дивеење.“ **Тања Каракамишева**, од емисијата емитувана на 20 април.

„Миленко лејт најт шоу“ - ТВ Канал 5

Во набљудуваниот период анализирани се четири (4) изданија на емисијата „Миленко Лејт најт шоу“ со водителот Миленко Неделковски. Сите четири се занимаваат со теми од внатрешно-политичкиот живот на Република Македонија, како и со одредени аспекти на меѓународната актуелна геополитика и нејзиното влијание на домашната политичка сцена. И во овој период како соговорници на Неделковски главно се појавуваат вообичаените личности од земјава, претставени или како аналитичари или како познавачи на приликите и областа за која станува збор, кои честопати и претходно биле гости во емисиите на Неделковски како Жидас Даскаловски, Денко Скаловски, Филип Петровски, Вангел Божиновски, Наталија Ивчева, Тони Михајловски, Александар Климовски, Александар Пандов. Исклучок е една од емисиите каде што гостин е адмирал Давор Домазет Лошо, геополитички стучњак и аналитичар од Хрватска. За сите четири емисии како заедничка нишка се провлекува исклучително негативниот, де-

монизирачки приод кон анализата на постапките и на личностите од опозицијата, со користење на познати стереотипи и вообичаен дискредитирачки вокабулар (криминалци, украинско сценарио, нелегално прибавени снимки, соросоиди, анти-Македонци), исто како и на меѓународната заедница. („Нема да има мир во Македонија додека не го избркаме Сорос од Македонија.... Зоран Заев е производ на Сорос“).

Една од емисиите се занимаваше со аболицијата од претседателот Ѓорге Иванов и нејзините импликации врз актуелната политичка криза и во неа главната теза која се обработуваше беше онаа за спрегата на СДСМ (опозицијата) со недефинирани сили однадвор (Сорос, меѓународна заедница, ЕУ) во индуцирањето криза во Македонија со цел симнување од власт на „демократски избраната политичка гарнитура“ заради остварување на пошироки геостратешки агенди.

„Македонија е во средиштето на таканаречената асиметрична војна која има за цел уништување на христијанска Европа и таа е денес на браникот на Европа од бранот на беџалци кои се со намера да ја прејлаваат Европа. ...Главната причина за она што се случува со Македонија денес - пројеситите и најдош на институциите однатре, со цел македонската држава да ослабне до толку да мора да поуступи браната кон Европа, а што се прави преку волчиите злуници на Сорос“ **Домазет Лошо**, хрватски аналитичар, емисија од 22 април.

„Не се сложувам со Иванов бидејќи мислам дека сите прејевани криминалци треба да бидат осудени за своите дела, и да си ја одлежат казна, но имам информација дека Иванов со аболицијата всушност сиречил државен јуч бидејќи имам информација дека СЈО подготвувало приведување на една личност (Груевски) и тој што со овој што ќе го осуетил“ **Миленко Неделковски**, емисија од 15 април.

„24 Анализа“ – ТВ 24 Весџи

Во набљудуваниот период анализирани се осум (8) изданија на емисијата 24 Анализа со различни водители. Во ниту една емисија не е забележан фаворизирачки или напаѓачки однос на водителот или гостите кон политички

субјекти. Гости во емисиите емитувани во набљудуваниот период се Љупчо Георгиевски претседател на ВМРО - Народна партија, Стојан Андов политичар, Дејан Лутовски од Левица, министерот за внатрешни работи од СДСМ Оливер Спасовски, Даниела Рангелова ВМРО ДПМНЕ, Софија Куновска од СДСМ, гостуваат поранешни новинари, членови на граѓански организации и здруженија и поранешниот амбасадор на ЕУ, Ерван Фуере. Теми за дискусија во емисиите беа актуелни прашања околу политичката криза.

„Арѓуменџ“ - МТВ2

Во периодот од 16 април до 6 мај анализирани се три (3) изданија на емисијата „Аргумент“ на МТВ2. Во емисиите гостуваат претставници Џеват Адеми и Арбер Адеми од ДУИ, Едмонд Адеми од СДСМ, Елми Азири од ДР-ДПА, Дритан Сулејмани од движењето Бесан, новинари и аналитичари Албанци кои дискутираат на актуелните политички теми. Во сите изданија не е забележан фаворизирачки или напаѓачки однос кон политичките субјекти.

„Акценџ“ – МТВ1

Во набљудуваниот период емитувано е едно (1) издание на емисијата Акцент на МТВ1. Гостин е пратеникот на ВМРО-ДПМНЕ Зоран Илиоски кој дискутира на актуелните политички и економските теми. Водителот напоменува дека во емисијата се поканети и претставници на другите парламентарни партии СДСМ, ДУИ и ДПА, но не се одзвале на поканата. Во емисијата не е забележан фаворизирачки или напаѓачки однос кон политички субјекти.

„Вин-вин“ – 24 Весџи

Во набљудуваниот период следени се четири (4) изданија на емисијата Вин-вин на новинарката Оливера Трајковска. Соговорници

во овие емисии се новинари и универзитетски професори кои се осврнуваат на политичката состојба. Притоа не е забележан неаргументиран напаѓачки, или фаворизирачки однос кон политичките субјекти.

„Тоџ џема“ – ТВ Телма

Од емисијата Топ тема во наведениот период анализирани се петнаесет (13) изданија со различни водители. Во изданието на емисијата емитувано на 18 април во кои гостуваат универзитетските професори Јетон Шасивари, и Јасна Котеска и Бранимир Јовановиќ од партијата Левица од страна на гостите и водителот е забележан напаѓачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ. Ваквиот однос од страна на водителот се забележува во темата која ја определува на почетокот од емисијата, а која гласи:

„Се враќа граѓанскиот ентузијазам за борба со криминалциџе во Владаџа. Дали излезои е во џовлекувањеџо на џриоиџо Груевски, Иванов, Мијалков?“
Александар Чомовски, 18 април.

Во останатите изданија на емисијата се задржува критички однос кон политичките субјекти, а притоа како гости во студиото се присутни Зијадин Села од ДР ДПА, Павле Трајанов од ДС, Димитар Апасиев од Левица, критички, про и анти владини коментатори од граѓански здруженија, движења и универзитетски професори кои дискутираат на актуелни политички и економски теми.

„Во ценџар“ – ТВ Канал 5

Од емисијата „Во Центар“ на новинарот Васко Ефтов во набљудуваниот период се анализирани две (2) изданија. Во двете изданијата на емисијата се обработуваат теми кои не се однесуваат на политичката состојба во Македонија и не се спомнуваат политичките субјекти. Не е забележан негативен, напаѓачки или стереотипизирачки однос.

„Пајшоџ кон“ – ТВ Алсај-М

Во набљудуваниот период анализирани се две (2) изданија од емисијата Патот кон. Во емисиите гостуваат Едмонд Адеми од СДСМ, Артан Груби од ДУИ, Орхан Ибрахими од ДПА и универзитетски професори кои дискутираат за актуелните политички и економски случувања. Во емисиите не е забележан напаѓачки или фаворизирачки однос кон политичките субјекти.

„Дебајша“ – ТВ Нова

Во овој период анализирани се петнаесет (15) изданија на новата емисија „Дебата“ на ТВ Нова. Во емисиите се забележани повеќе негативни и напаѓачки врамувања на политички субјекти, но исклучиво од страна на гостите во емисијата кон СДСМ и кон ДУИ, а позитивни и фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ и Владата. Притоа водителот задржува неутрален однос, но и не ги коментира нападите. Во набљудуваните изданија на емисијата во овој период од претставниците на политичките субјекти гостуваат Зоран Ставревски, министер за финансии и член на ВМРО-ДПМНЕ, и Бујар Османи од ДУИ, како и независната пратеничка Солза Грчева. Останатите гости се универзитетски професори, политички коментатори и хрватската европратеничката Маријана Петир. Темите на дискусија ги опфаќаат сите актуелни политички и економски случувања.

„Клик“ – ТВ 21

Во набљудуваниот период од 16 април до 6 мај анализирани се четири (4) изданија од емисијата Клик. Гости во овие изданија покрај тројцата редовни аналитичари застапени се политички претставници на сите партии на Албанците во Македонија. Во емисиите гостуваат Блерим Беџети од ДУИ, поранешен министер за правда, Митасим Беќири, член на претседателството на

ДПА, Фатмир Бесими од ДУИ, зам. премиер во Владата на РМ, Луан Треси, портпарол на ДПА, Илми Селами од ДУИ, Фатмир Лимани од ДУИ, Дукагин Османи од ДР ДПА, Зијадин Села, лидер на ДР ДПА, Али Ахмети, лидер на ДУИ, Беќим Незири од ДУИ, Азем Садику од ДПА. Во сите изданија на Клик не е забележан фаворизирачки или негативен однос кон политичките субјекти. Темите на дискусија се актуелни политички случувања, состојбата во албанската опозиција, евроатлантската интеграција на Македонија како и состојбата во медиумите.

„360 сшејени“ – Алсај-М

Во периодот анализирани се седум (7) изданија на емисијата „360 степени“ со водителот Васко Попетрески. Во едно од изданијата гостин е Стево Пендаровски од СДСМ. Останатите гости се универзитетски професори, коментатори, новинари, активисти и претставници на граѓански организации кои дискутираат на актуелните политички теми. Во ниту едно од нив не е забележано врамување, ниту фаворизирачки или напаѓачки однос кон политички субјекти или актери. Во емисиите гостуваат претставници на невладини организации, аналитичари, активисти, универзитетски професори. Притоа не е забележано врамување на политички субјекти ниту фаворизирачки или негативен однос кон нив.

„200“ – Алсај М

Во набљудуваниот период анализирани се три (3) изданија од емисијата „200“ со водителот Назим Рашиди. Во ниту едно од нив не е идентификувано врамување, фаворизирање или негативен однос кон политичките субјекти и актери. Во емисиите гостуваат Радмила Шеќеринска СДСМ, Зијадин Села ДР - ДПА, Бујар Османи ДУИ, Беќим Фазлиу ДПА, Рафиз Алити ДУИ кои дискутираат на актуелните политички теми со акцент на улогата на Албанците во овие процеси.

Мониторинг на демократијата во Македонија (МОДЕМ)

Политичкиот плурализам е една од најважните димензии на медиумскиот плурализам бидејќи овозможува во јавноста слободно и рамноправно да циркулираат различни политички идеи и мислења. Тоа значи дека секој медиум одделно треба да се труди да обезбеди т.н. внатрешен плурализам во вестите, односно да ги претстави сите спротивставени мислења и ставови за една тема. Ова е мошне важно за вкупната демократска јавна сфера, бидејќи граѓаните можат да добијат целосна слика и можат самите да го формираат своето мислење за прашањата од јавен интерес. И обратно, избегнувањето да се известува за некои теми или искрививувањето на аголот со нагласувањето само на едно гледиште, на долг рок создава идеолошка манипулација со јавото мислење.

Радиодифузните медиуми, особено телевизиските, имаат големо значење во информирањето на граѓаните за плурализмот на гледишта и мислења во општеството. Тие имаат и законска (чл. 61 од Законот за ау-

дио и аудиовизуелни медиумски услуги) и етичка обврска (чл. 14 од Кодексот на новинарите на Македонија) да известуваат непристрасно и избалансирано за различните политички субјекти и не смеат да изразуваат политичка наклонетост на начин што ќе фаворизираат едно, односно напаѓаат друго гледиште.

Имајќи ја предвид важноста на политичкиот плурализам во предизборниот период, особено во контекст на политичката криза, договорот од Пржино и актуените политички преговори, Институтот за комуникациски студии спроведува мониторинг и анализа на начинот на кој телевизиите на државно ниво известуваат за различните политички гледишта и идеи и за мерата во која им обезбедуваат пристап на политичките актери до своите програми.

Проектот е поддржан од Британската амбасада и од Амбасадата на Кралството Холандија во Република Македонија.

ИНФОРМИРАЈ СЕ ЗА МОДЕМ

